

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director : **DIMITRIE ALEXANDRESCO**

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

Prim-Redactor : **EMANOIL DAN**

Licențiat în drept, avocat

Redactor-proprietar : **I. S. CODREANU**

Licențiat în drept și științe de Stat, avocat

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla . . . 45 lei
 6 luni 22,50
 3 luni 11,25
 Streinătate 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

Apare de două ori pe săptămână
 sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
 București, CALEA RAHOVEI, 5
 Lângă Palatul Justiției
 = TELEFON 16/98 =

SUMAR

— Rezilierea contractelor de învoeli agricole, de d-l judecător V. Alexandrescu.

JURISPRUDENȚA

— Curtea de Casație s. III și Curtea de conturi: *Direcția G-lă R. M. S. cu P. Ionescu*: (Dacă se poate invoca, dinaintea Curții de conturi, autoritatea de lucru judecat, cu ocazia verificării conturilor, rezultând dintr'o hotărâre penală achitătoare pentru delapidare și dintr'o hotărâre civilă în care s'a respins definitiv pretențiunile de despăgubire ale Regiei Monopolului Statului pentru neglijența șefului depozitului de sare din Roșiori de vede).

Rezumatele Jurisprudenței Curții noastre de casație

— *Casație s. I*: Competință. — Acțiune de esire din indiviziune. — Valoarea arătată de reclamant în acțiune. — Necontestarea acelei valori. — Admiterea în principiu a acțiunii. — Raportul expertului. — Tragerea loturilor. — Estimarea imobilului la peste 3000 lei. — Dacă judecătorul de ocol mai poate să-și decline competența? — (Art. 35 legea j. ocoale).

— *Casație s. II*: Privilegiul locatorului. — Mobile aduse de chiriaș. — Înștiințarea locatorului că mobilele nu aparțin chirieșului. — Nexistența privilegiului. — Dovedirea înștiințării. — Martori. — (Art. 1730 și 1733 c. civil).

— *Casație s. III*: Patentă proporțională. — Cereale. — Depozite. — Șlepuri. — Art. 2 legea patentelor.

Rezilierea contractelor de învoeli Agricole

«La cele ce sunt cu îndoială a se înțelege în pravilă, trebuie să se tâlmăcească cu bunătațea și iubirea de oameni, cum și la pricinile de judecată ce sunt cu îndoială, trebuie să biruiească iubirea de oameni.....»
 (Andr. Donici, Cod. art. 17, Capit. 1)

Nu s'au uitat încă evenimentele de tristă amintire în urma cărora s'a simțit necesitatea întocmirii actualei legi pentru învoeli agricole, chemată în primul rând, după cum însuși Manifestul din 12 Martie 1907 o anunță, a aduce o ușurare învoelilor agricole dintre proprietarii sau arendașii de moșii și țărănimea muncitoare de pământ, prin legiferarea unor norme de natură a stabili și asigura armonia, dreptatea și buna stare în raporturile economice dintre acești doi factori sociali. La lumina fulgerului necugetat din primăvara anului 1907 s'a putut zări în toată tristețea ei viață trăită de țaranul legat prin nevoile sale de o anumită moșie, și din sguđnitorul murmur al plângerilor de tot felul s'a putut distinge și plânsul simțitei sale dureri: *învoeli apăsătoare*.

Principiul libertății convențiilor consacrat de vechia lege a tocmelilor agricole, permitea uneia din părțile contractante să abuzeze de inferioritatea, lipsa și nevoile celei-lalte și da aparența legalității unor învoeli nedrepte și prea opresive. Lipsit de ori ce rezerve cari să-i per-

mită să poată contracta la adăpost de nevoia zilnică a hranei lui zice raportorul actualei legi, țaranul se găsește într'o stare vădită de inferioritate care face că liberul joc al voințelor nu se exercită și că în realitate legea cererei și a ofertei nu se aplică, cedând celei mai abuzive apăsări. (Desb. Ad. Dep. No. 13/907, pag. 93). Prin urmare legiuitorul din 1907, preocupat de ideia de a înlătura pe viitor toate abuzurile la cari vechia lege a tocmelilor agricole prin desăvârșita libertate ce acordă părților a dat naștere, și de a desființa toate relele ce ar putea să nască, fie din natura învoelilor agricole, fire din situațiunea părților, a fixat prin actuala lege regulile drepte ce trebuiesc observate de o parte și cea-laltă atât la stabilirea învoelilor cât și la executarea obligațiilor lor reciproce.

Socotim, că amintirea tristelor împrejurări în cari a fost alcătuită actuala lege pentru învoeli agricole cum și relevarea frumoaselor preocupări și scopuri ce au călăuzit cugetul autorilor acestei legi în alcătuirea ei, este în interesul unei drepte deslegări a chestiunii ce ne-am propus să expunem și în acelaș interes, nu ezităm să afirmăm că una din nevoile cele mai simțite de țărănimea noastră este și aceea de a găsi pe moșia vecină o anumită întindere de pământ în cultivarea căreia, pentru dobândirea existenței zilnice, să-și întrebunțeze forțele sale fizice îndrumate din tată în fiu în această singură direcție. Această nevoie impune țaranului, acum ca și sub legea veche, primirea oricărei condițiuni de învoială, îl face să consimtă la înlăturarea dispozițiilor prescrise de lege în favoarea sa și îl silește să tănuiască orice înțelegere verbală care ar avea de scop și rezultat modificarea contractelor scrise și autentificate.

Cu toate că actuala lege pentru învoeli agricole prevede, după cum raportorul ei o arată, întreaga procedură de urmat în timpul execuțiunii contractelor și în cazurile de conflicte de interese ce se pot ivi, totuși un foarte restrâns număr de proprietari sau arendași, găsind insuficient ocrotitoare intereselor lor normele prescrise de lege în executarea obligațiilor derivând pentru țărani din contractele agricole, obișnuiesc să prevadă în contractele formulare printre rânduri sau prin articole adiționale clauza de reziliere a contractului pentru anumite cauze prevăzute sau nu de lege. Trecerea în contract a clauzei de reziliere pentru cauze prevăzute de lege nu poate da loc nici unei obiecțiuni și nu are o consecință alta decât a atrage atențiunea părții contractante vizate. Stipulațiunea clauzei de reziliere a contractului pentru alte cauze, în afară de cele prevăzute anume de lege, dă însă loc la diverse obiecțiuni, consecințe și discuțiuni. Legalitatea unor asemenea clauze a fost dedusă în parte rezolvării judecătoreii ocolului rural Bârca-Dolj atât prin intervenirea făcută de d-l Inspector agricol res-

pectiv, potrivit art. 79 din legea învoelilor agricole, cât și prin cererile de reziliere formulate pe baza stipulațiunii din contract de partea care și-a rezervat uzul clauzei de reziliere. Eră vorba de rezilierea contractelor agricole (arendare de pământuri în bani) pentru neplata arendei la termen, contracte în cari plata arendei urmă să se facă anticipat și anume: până la 15 August al fie-cărui an pentru anul viitor. Judecătoria prin organul nostru, bazându-se pe faptul că legea învoelilor agricole nu prevede nicăeri proprietarului sau arendașului dreptul de a cere rezilierea contractului pentru neplata arendei la termen și că din potrivă prin art. 8 indică lămurit procedura ce acesta trebuie să urmeze în asemenea cazuri, procedura din care a dedus că în spiritul legii contractul continuă a rămâne în ființă, a considerat stipulațiunea clauzei de reziliere pentru neplata arendei ca contrară dispozițiunilor legii și scopului urmărit de legiuitor, hotărând anularea unei asemenea stipulațiuni și în consecință respingerea cererilor de reziliere bazate pe ea.

Onor. Consiliu superior al agriculturii, cercetând după cererea părții interesate legalitatea motivelor pe cari judecătoria și-a întemeiat hotărârile sale, găsește greșită interpretarea dată textelor de lege referitoare și în scopul de a ajunge la statornicirea unei interpretări constante în această chestiune își exprimă, prin avizul No. 3812 din 28 Iulie 1915, părerea că, clauza de reziliere pentru neplata arendei la termen nu este oprită de legea învoelilor agricole și poate fi deci stipulată în contractele de arendare a pământurilor în bani intervenite între proprietarii sau arendașii de moșii și țărani muncitori de pământ. În sprijinul acestei păreri onor. Consiliu, susține că: 1) după regulile de drept comun proprietarul are dreptul să ceară sechestrarea și vinderea recoltei arendașului după moșie pentru despăgubirea sa de arenda ce i se datorește pe trecut și pe anul în curs; 2) că în afară de acest drept, după aceleași reguli de drept comun, clauza de reziliere pentru neplata arendei la termen nu numai că este permisă în contractele de arendare de moșii, dar chiar subînțeleasă în cazul când s'a fixat un termen de plată și arendașul n'a îndeplinit angajamentul său (art. 1455 cod. civil); 3) că toate regulile de drept comun, aplicabile la contractele de arendare de moșii, sunt aplicabile și în privința contractelor de învoeli agricole, întrucât prin legea specială nu s'ar fi prescris că cutare clauză este oprită a se stipula în contractele agricole, sau că cutare procedură de urmat în materie de aducere la îndeplinire a acestor contracte este modificată; și 4) că prin nici unul din textele legii învoelilor agricole nu se prescrie că clauza de reziliere a contractului din pricina neplății la termen a arendei este oprită în contractele de învoeli agricole, și din textul art. 8 al citatei legi, care nu face alt-ceva decât modifică procedura de urmat, indicând alte organe în locul celor indicate de dreptul comun, însărcinate a sechestra recolta, a încuviința urmărirea și a proceda la vânzare, nu se poate deduce că legea a interzis în contractele de învoeli agricole stipularea clauzei de reziliere pentru neplata arendei la termen.

Deoarece, avizul de mai sus — cu toată superioritatea autorității dela care emană — rămâne pentru conștiința judecătorului de ocol — organ de aplicațiune al legii pentru învoelile agricole și câteodată chemat a veghia la respectarea ei — o simplă interpretare susceptibilă de a fi examinată, cercetată și controlată în raport cu textele și spiritul legii, și deoarece acest aviz va avea de rezultat mai mult generalizarea sistemului uzitat până acum numai de câțiva proprietari sau arendași decât statornicirea unei interpretări constante, găsim că este de un real

interes ca legitimitatea clauzelor de reziliere în contractele de învoeli agricole, pentru neplata arendei la termen, să fie discutată și pe calea publicității, mai înainte ca una sau alta din cele două interpretări controversate să fi dobândit confirmarea ei printr'o jurisprudență constantă.

În acest scop, respectând părerea onor. Consiliu superior al agriculturii, ținând în seamă autoritatea ei morală și preocupat nu de dorința de a contrarija ci de a contribui la lămurirea chestiunii printr' o desinteresată examinare a legii, ne vom îngădui încercarea de a arăta că soluționarea acestei chestiuni în sensul de a nu se primi clauză de reziliere a contractelor de învoeli agricole pentru cauze altele decât cele anume prevăzute de lege, corespunde într'o mai largă măsură intențiunii legiuitorului, și o interpretare a legii în acest sens nu numai că n'ar fi greșită și excesivă, dar ar contribui, cu mai deplin succes, la triumful și menținerea armoniei, în raporturile dintre proprietarii sau arendașii de moșii și țărânimea muncitoare de pământ.

Este necontestat că, toate dispozițiunile legii învoelilor agricole au fost edictate din necesitatea, pedeoparte de a asigura armonia între proprietarii sau arendașii de moșii și țărani muncitori de pământ, iar pe de altă parte a ușura țărănilor condițiunile de învoială. Acesta este scopul urmărit de lege și evident că, nu putem conlucra la ajungerea lui prin interpretări de natură a ne permite să ne îndepărtăm dela dispozițiunile legii pentru a reintra sub acele dispozițiuni de drept comun pe cari legiuitorul a voit să le înlăture.

Stipulațiunea plății aroziilor cu anticipație la o epocă îndepărtată anului de folosință, permisă după dreptul comun, unde voința părților este liberă, pare anormală în contractele de învoeli agricole și în contradicție cu spiritul legii. Această stipulațiune este prin ea însăși cauza care în aparență îndreptățește pe proprietar sau arendaș să se îndepărteze de dispozițiunile legii speciale și să alerge la aplicarea regulilor prescise de dreptul comun, întrucât termenul plății nu i-ar îngădui sechestrarea și vinderea recoltelor anului pentru care arenda este achitată, iar așteptarea recoltelor anului viitor, grevate de privilegiul său, ar fi prea îndelungată. Neîngăduirea stipulațiunii plății anticipată în așa fel, și fixarea ei la o epocă apropiată de coacerea, culegerea sau ridicarea recoltelor ar determina pe proprietar sau arendaș să nu mai recurgă la rezilierea contractului și să se mulțumească cu aplicarea dispozițiunilor legii, de altfel destul de sumare și de natură a-i asigura în mod suficient plata arendei. Plata anticipată însoțită de clauza rezilierii asigură, în adevăr, proprietarului sau arendașului perceperea arenzilor cu un moment mai de vreme și n'ar constitui un rău nici pentru țărani, dacă condițiunile lor economice le-ar permite îndeplinirea acestui angajament totdeauna și în toate împrejurările, și dacă uzul de această clauză s'ar mărgini la anumite cazuri de rea credință. În cursul termenului de arendare însă, se pot ivi împrejurări de natură a constrânge pe țărani să întârzie plata arendei, împrejurări de cari proprietarul sau arendașul nu este obligat să țină seamă și cari, cu tot caracterul lor de forță majoră, nu împiedică pe acesta de a cere rezilierea potrivit clauzei din contract. Proprietarul sau arendașul trece în contract clauza de reziliere pentru neplata arendei la termen, fără să excepteze cauzele de forță majoră de natură a compromite recolta, cum de pildă ar fi inundațiile, seceta, grindina, etc., sau a împiedică desfacerea ei, cum de pildă sunt împrejurările anormale prin cari trecem astăzi. În afară de aceasta temerea că proprietarul sau arendașul va uza de clauza rezilierii, întemeiată pe necesitatea de a-și avea porțiunea sa de pământ asigurată, constrânge pe țaran la impru-

muturi oneroase, la arvunirea sau chiar vinderea recoltelor sale într'o epocă neprielnică, pe un preț prea scăzut și de multe ori poate insuficient de a plăti în întregime arenda pământului său. Iată dar pe țaran adus prin efectul modalității plății arendei cu anticipație și prin efectul clauzei de reziliere, în situațiunea de a nu se bucura în limitele cerințelor stricte de fructul ostencilor sale și de a-și căuta în altă moșie, în condițiuni tot atât de în dezacord cu nevoia și voința sa, bucată de pământ necesară traiului său.

Dacă admisibilitatea plății anticipate la o epocă înainte de a se fi strâns încă toate recoltele anului în curs plătit s'ar putea susține și bază pe tăcerea legii, cu toate inconvenientele ce ea prezintă pentru țaran, nu se poate afirma tot astfel în ce privește admisibilitatea clauzei de reziliere pentru neplata arendei la termen. În această privință găsim în lege oarecari dispozițiuni de cari trebuie să ținem seamă în soluționarea chestiunii.

Legea învoelilor agricole fiind o lege excepțională de un general interes social și economic, în aplicarea ei nu putem merge cu atâta ușurință la dreptul comun, mai ales în cece privește chestiunile de ea reglementate. Nu-i putem deci împrumuta pe cale de interpretare dispozițiunile dreptului comun decât acolo unde ea tace și unde aplicarea acestor dispozițiuni n'ar fi în contradicere cu scopul și cu principiul ei.

Am văzut care este scopul legii: *asigurarea armoniei între două clase sociale, desființarea tuturor abuzurilor la cari a dat loc vechea lege a tocmelelor agricole și uzurarea condițiunilor de învoială*. Care este principiul legii? Ne-o spune lucrările ei pregătitoare. D-l B. Misir, unul din membrii Comitetului delegaților rezumând, în ședința dela 12 Decembrie 1907, trăsăturile generale sub cari se prezintă legea zice: „*În primul rând vedeți principiul pus că învoelile agricole nu se pot face sub orice formă. Ele nu se pot face numai printr'un act simplu; nu se pot face, nici dovedi după dreptul comun...*” (Desb. Ad. Dep. No. 14/907, pag. 146). Aceste cuvinte se referă nu numai la forma și solemnitatea contractelor, ci caracterizează însuși principiul care guvernează învoelile agricole și predomină în spiritul și economia legii. Evident că, dacă învoelile agricole nu se pot face nici dovedi după dreptul comun, părțile nu pot stipula în contractele de asemenea învoeli clauze permise de dreptul comun dar neprevăzute de legea specială și în contradicere cu dispozițiunile ei. Posibilitatea dată părților prin vechea lege, de a uză fără nici o rezervă de dispozițiunile dreptului comun în stabilirea învoelilor agricole, s'a privit de actualul legiuitor ca o cauză a relector de cari suferea țărâניה înainte de 1907, și aceasta rezultă nu numai din economia legii și lucrările ei pregătitoare, ci și — mai ales — din faptul că actuala lege a eliminat cu totul art. 45 prin care vechea lege acordă părților dreptul să contracteze tocmele agricole sub imperiul dreptului comun în cazul când ele n'ar fi voit să beneficieze de dispozițiunile legii speciale. Actuala lege, privită din punctul de vedere al scopului de ea urmărit, este o lege imperativă și deci, aplicarea ei nu mai este lăsată la facultatea părților, după cum eră lăsată aplicarea celei vechi.

Legiuitorul din 1907, ținând seamă de interesele și situațiunea părților contractante, a sustras dela aplicațiunea dreptului comun anumite învoeli agricole obișnuite între proprietarii sau arendașii de moșii și țărânii muncitori de pământ, supunându-le unei legi speciale (art. 1 l. înv. agricole) căreia pe lângă dispozițiunile ei particulare, i-a împrumutat pe alocuri și din principiile dreptului comun a căror aplicațiune a crezut că concordă cu natura acestor învoeli și nu este în contradicere cu voința sa. Astfel principiul stabilit prin art. 1020 și 1021 din

codul civil, după cari condițiunea rezolutorie este totdeauna subînțeleasă în contractele sinalagmatice în caz când una din părți nu îndeplinește angajamentul său, principiu aplicat în materia contractului de locațiune (art. 1430, 1439, 1446 și 1455 cod civil) îl găsim în parte aplicat și în legea învoelilor agricole, și, din însuși faptul că legiuitorul a indicat în lege cazurile în cari se aplică, se poate deduce că aplicațiunea acestui principiu nu poate fi aci generală. Condițiunea rezolutorie nu mai poate fi subînțeleasă deci, în contractele pentru învoeli agricole, așa după cum ea este în dreptul comun, nici stipulată sau aplicată în toate cazurile prevăzute sau permise de dreptul comun; ea nu se aplică decât acolo unde legea o permite anume, sau cel mult acolo unde legea prin tăcerea ei ar face-o posibilă și unde această aplicațiune n'ar fi în dezacord cu voința legiuitorului.

(Va urma)

V. ALEXANDRESCU
Judecător, Băca Dolj

1915 Noembrie 8

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 26 Ianuarie 1916

Președinția d-lui I. DUGA, președinte

Direcția Generală a R. M. S. cu P. Ionescu

Conturi. — Autoritatea lucrului judecat. — Hotărîre penală achitătoare pentru delapidare. — Proces civil de despăgubire pentru neglijență. — Justificarea deficitului. — Dacă se poate invoca hotărîrea civilă ca autoritate de lucru judecat cu ocazia verificării conturilor? — Art. 29 din legea pentru organizarea finanțelor Statului.

Prin art. 29 din legea pentru organizarea finanțelor statului se prevede că, în procesele penale intentate funcționarilor delapidatori, Ministerul se poate constitui parte civilă, fără ca din ocest fapt, în caz de achitare, să piardă dreptul pentru despăgubirea tezaurului pe căile excepționale regulate prin acea lege sau prin alte legi speciale de finanțe.

Din modul cum este redactat acest text de lege, este evident că el se referă numai la autoritatea de lucru judecat, rezultată dintr'o hotărîre penală, iar nu și în cazul când cererea de despăgubiri a fost introdusă pe cale ordinară înaintea unei instanțe civile.

Astfel, dacă direcția Monopolurilor Statului, în urma achitării de către instanțele corecționale a șefului unui depozit de sare, pentru delictul de delapidare, a intentat proces civil la instanțele ordinare, pentru despăgubiri pe baza neglijenței aceluși șef de depozit de sare, care cu această ocazie a justificat deficitul cantității de sare din depozit din cauza defecțuozității cântarelor, această hotărîre dată de instanțele civile poate fi invocată ca autoritate de lucru judecat și nu se mai poate pune în discuție chestiunea despăgubirilor civile pe nici o altă cale, nici chiar pe calea excepțională a verificării gestiunii de către Cartea de conturi.

Decizia No. 48/916. — Respins recursul făcut de Direcția generală a R. M. S., contra deciziei Curții de conturi No. 287/915*), dată în proces cu P. Ionescu.

Curtes,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Consilier A. G. Hina;

Pe d-l avocat Al. Ottulescu, în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l avocat V. Cancicov, în combateri;

*) A se vedea această interesantă decizie tot în acest număr la pag. 157-160.

Deliberând,

Asupra motivului II de casare, intrucât s'a renunțat la primul :

«Violarea art. 29 din legea pentru organizarea Administrației finanțelor Statului.

«Art. 29 din legea finanțelor prevede că în procesele penale, întentate funcționarilor delapidatori, Ministerul se poate constitui parte civilă, fără ca din acest fapt, în caz de achitare, să piardă dreptul pentru despăgubirea tezaurului pe căile excepționale regulate prin acea lege, sau prin alte legi de finanțe. Invocând autoritatea lucrului judecat a unei sentințe care se întemeiază pe o decizie penală a cărei autoritate nu poate fi opusă Ministerului de finanțe fiind înlăturată de art. 29, Curtea violează în mod indirect acest articol și pronunță o decizie care urmează a fi censurată».

Având în vedere că din decizia supusă recursului rezultă că P. Ionescu, șeful depozitului de sare din Roșiorii de Vede, fiind acționat pe cale corecțională pentru delictul de delapidare de bani publici, a fost achitat de Curtea de apel din București, prin decizia penală No. 199/912, rămasă definitivă prin respingerea recursului ce recurenta Direcțiunea generală a Monopolurilor Statului a făcut contra acelei decizii;

Că, în urmă Direcțiunea a chemat înaintea Trib. Teleorman pe intimatul Ionescu, pe cale civilă, cerând să fie condamnat la plata sumei de 20685, valoarea sărei găsită lipsă în depozit din neglijența lui Ionescu;

Că, Trib. Teleorman, judecând procesul, prin sentința No. 267/913 a respins cererea recurentului pe motiv că în favoarea lui Ionescu există autoritate de lucru judecat, rezultată din decizia Curții de apel No. 199/912, prin care Ionescu a fost achitat de delictul de delapidare și s'a respins cererea de despăgubiri civile, formulată de Direcțiune, care în instanța penală se constituise parte civilă;

Că în contra acestei sentințe Direcțiunea generală a Monopolurilor Statului a făcut apel, pe care însă la termenul desfipt pentru judecată a declarat în instanță că îl retrage, iar Curtea secția IV, prin decizia No. 23/915 a luat act de această retragere, a dispus închiderea dosarului și a condamnat pe Direcțiunea recurentă la cheltuieli de judecată. Că, posterior acestor fapte, contul de gestiune al intimatului P. Ionescu, ca fost șef al depozitului de sare din Roșiorii de Vede, venind în cercetarea Curții de conturi, Direcțiunea generală a Monopolurilor Statului a cerut aceleași Curți să verifice cu preferință gestiunea numitului intimat și să-l condamne la plata valorii deficitului de sare ce se va constata;

Că, Curtea de conturi luând în cercetare acel cont de gestiune, după ce constată că deficitul cantității de sare din depozitul condus de Ionescu, la 1 Aprilie până la 9 Septembrie 1911 este de 197973 kgr., în valoare de 20685 lei, a procedat la judecarea afacerii, când apărătorul lui Ionescu a ridicat în favoarea lui finele de neprimire al autorității lucrului judecat, rezultând din decizia penală a Curții de apel No. 199/912 și din sentința civilă a Trib. Teleorman No. 267/913 ambele rămase definitive;

Că, Curtea de conturi unind acest incident cu fondul, după debaterile urmate, prin decizia cu No. 287 dată cu majoritate, a achitat pe Ionescu de gestiunea sa, și a autorizat pe Direcțiunea recurentă, ca pe temeiul art. 15 din legea asupra contabilității publice să scadă din registrele sale de contabilitate deficitul de sare constatat, socotindu-se această pierdere ca provenită din cauză de forță majoră.

Considerând că înalta Curte de conturi pentru a da această soluțiune procesului constată în fapt și argumentează că după ce intimatul Ionescu prin decizia Curții de Apel No. 199/912, a fost achitat de delictul ce i-se impută, și cererea de despăgubiri a recurtenței a fost respinsă, Direcțiunea Monopolurilor avea deschise două

căi legale pentru obținerea reparațiunii pagubelor ce a suferit și anume: O acțiune civilă isvorată *ex contractu* pentru ca intimatul Ionescu să repare pagubele cauzate prin neglijența sa, sau din ori care altă cauză, fără caracter delictuos, rezultatul procesului penal neputând avea influență asupra civilului, cale pe care Curtea de apel o arată că rămâne deschisă Direcției, și altă cale normală indicată de lege pentru mânătorii de bani publici, aceea a verificării și impunerii deficitului cu ocazia contractării gestiunii lui Ionescu din partea Inaltei Curți de conturi;

Că odată ce Direcțiunea a ales prima cale, nu mai putea să recurgă la cea de a doua, căci prin retragerea pur și simplu a apelului ce făcuse contra sentinței civile a Trib. Teleorman, zice Curtea de conturi, nu numai că a lăsat să se înțeleagă că a dat mulțumire pe acea hotărâre lăsând-o să rămâne definitivă, dar prin acea procedură a împiedicat pe Curtea de conturi să și mai poată îndeplini misiunea sa. Că, apoi, Curtea de fond discutând în drept chestiunea autorității lucrului judecat, invocată de intimat în favoarea sa, având în vedere condițiunile cerute de art. 1201, din codul civil relativ la existența în speță a acestei excepțiuni, găsește că, așa cum a fost dedusă chestiunea, este învederat că atâta la Curtea de conturi cât și în acțiunea civilă înaintea Trib. Teleorman, litigiul a avut și are acelaș obiect, aceiași cauză și este între aceleași părți făcute de ele și în contra lor în aceiași calitate, așa că cerințele menționate în text de lege au fost îndeplinite;

Având în vedere că prin art. 29 din legea pentru organizarea finanțelor Statului, se prevede că în procesele penale întentate funcționarilor delapidatori, Ministerul se poate constitui parte civilă, fără ca în acest caz, în caz de achitare, să piardă dreptul pentru despăgubirea tezaurului, pe căile excepționale regulate prin acea lege sau prin legi speciale de finanțe;

Considerând că din modul cum este redactat acest text de lege este evident că el se referă numai la autoritatea de lucru judecat, rezultată dintr'o hotărâre penală, iar nu și în cazul când cererea de despăgubiri a fost introdusă pe cale ordinară înaintea unei instanțe civile;

Considerând că, în speță, se constată că fondul autorității lucrului judecat dedus din sentința civilă a Trib. Teleorman, a fost despăgubirile civile pricinuite, nu din cauza unui delict penal, ci din cauza unei neglijențe;

Că aceste pretențiuni civile formulate de Direcțiunea Monopolului pe baza neglijenței intimatului, s'au discutat contradictoriu de părți, și Tribunalul a achitat pe intimat tocmai prin faptul că el a justificat deficitul cantității de sare din depozit ca provenit din cauza defectuoșității cântarelor, așa că chestiunea despăgubirilor civile fiind rezolvată, nu se mai putea pune în discuțiune pe nici o altă cale: nici chiar pe cale excepțională a verificării gestiunii de către Inalta Curte de conturi, și aceasta fiind închisă prin reclamare, discuția și respingerea pretențiilor pe cale civilă și definitivitatea acestei respingeri, în urma retragerii apelului contra sentinței achitătoare;

Că, dar, acest al doilea motiv de casare nu este fondat;

Asupra motivului III de casare :

«Greșită interpretare și violare a art. 15 din legea contabilității publice cu exces de putere

«Art. 15 din această lege prevede că nici un contabil, mânător de bani publici nu va putea fi descărcat de deficitul constatat asupra-i sub nici un cuvânt nici chiar sub acela că-i s'ar fi furat sau pierdut banii, de nu va justifica că furtul sau pierderea a provenit dintr'o cauză sau forță majoră bine constatată.

«Decizia atacată descarcă pe Ionescu de deficit pe motivul că lucrul judecat prin sentința Trib. Teleorman împiedică de a

mai imputa vreo lipsă fostului șef de depozit și că această împiedicare urmează a fi socotită ca un caz de forță majoră.

«Inalta Curte de conturi face o confuziune și în loc de a examina dacă șeful de depozit poate sau nu să se justifice printr'o pierdere provenită diutr'o cauză de forță majoră, se justifică pe sine și motivează că autoritatea lucrului judecat constituie pentru dânsul o cauză de forță majoră care o împiedică de a judeca contul de gestiune.

«In termenii art 15 cauza de forță majoră trebuie să fie constatată realmente Curtea nu poate invoca autoritatea lucrului judecat a unei sentințe decât dacă aceasta s'ar fi pronunțat asupra existenței sau neexistenței faptelor și a împrejurărilor constituind cauza de forță majoră.

«Intemeindu-se pe sentința Trib. Teleorman care nu se pronunță asupra forței majore și dând descărcare în afară de cazul permis de lege, Curtea de conturi interpretează greșit și violează art 15 și pronunță cu exces de putere o decizie achitătoare ce urmează a fi casată»

Considerând că Inalta Curte de conturi achitând pe intimatul P. Ionescu de gestiunea sa în bani și în materii ca șef al depozitului de sare din Roșiori de Vedei văzând imposibilitatea de a se mai imputa numitului, lipsa cantități de sare constatată, a căutat prin hotărârea sa să reguleze și scriptele de contabilitate ale Regiei recurente în privința acelei lipse, autorizând-o să scoată din registrele sale acea cantitate de sare care provenită dintr'o forță majoră; că prin această procedură Inalta Curte de conturi nu a violat întru nimic art. 15 din legea contabilității publice și n'a comis nici un exces de putere;

Că, dar, și acest al II-lea motiv de casare nu este fondat;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

Iată și considerentele importante deciziunii cu No. 287/915, a Inaltei Curți de conturi, ce a fost confirmată prin decizia Inaltei Curți de casație, reproducă mai sus:

Curtea deliberând, și

Având în vedere că fostul șef de depozit Petre Ionescu, a invocat în instanță, prin apărătorul său, dl avocat I. Pictorian, autoritatea lucrului judecat, ca rezultat atât din deciziunea corecțională a Curții de apel din București s. IV No. 199, din 4 Iunie 1912, rămasă definitivă și confirmată și de Inalta Curte de casație s. I, prin deciziunea No. 2696/912, cât și din sentința civilă a Trib. Teleorman No. 267 din 4 Aprilie 1913, de asemenea rămasă definitivă prin retragerea apelului, pe care-l făcuse Direcțiunea g-lă a Regiei Monopolurilor Statului;

Având în vedere că din actele aflate în dosarul cauzei rezultă că menționatele hotărâri judecătorești au intervenit în următoarele împrejurări:

În anul 1911, Petre Ionescu, pe atunci șef al Depozitului de sare al Regiei din orașul Roșiori-de-Vede, procedând la predarea serviciului către înlocuitorul său, s'a constatat cu acea ocaziune că din Depozit lipsește o cantitate de peste 200000 kgr. sare, fapt ce a motivat trimiterea lui în judecata Trib. Teleorman, pentru delictul de returnare de fonduri publice. Tribunalul prin sentința corecțională No. 132/912, l'a condamnat la 3 luni închisoare și la plata sumei de 20685 lei, valoarea acelei cantități de sare, către Direcțiunea generală a Regiei Monopolurilor Statului, care a stat în instanță ca parte civilă. Această sentință a fost însă reformată de către Curtea de apel din București s. IV, care, prin deciziunea corecțională No. 199/912, l'a achitat de orice penalitate și l'a apărat și de plata despăgubirilor civile, la care fusese condamnat de tribunal către Direcțiunea g-lă a Regiei, care de asemenea a

figurat în instanță, ca parte civilă și la acea Curte. Deciziunea aceasta a rămas definitivă prin respingerea de către Inalta Curte de casație a recursului pe care îl făcuse Direcțiunea g-lă a Regiei;

În urma acestora, Direcțiunea g-lă a Regiei a chemat în judecata Trib. Teleorman pe Petre Ionescu, pe cale civilă, cerând să fie condamnat la plata sumei sus arătate, valoarea acelei cantități de sare, considerând deficitul ca produs din neglijența sa. Tribunalul Teleorman însă, prin sentința civilă No. 267/913 a respins cererea Direcțiunii Regiei, admitând că în favoarea lui Petre Ionescu există autoritatea lucrului judecat din menționata deciziune corecțională a Curții de apel, prin care Petre Ionescu fiind achitat, s'a respins și cererea de despăgubire formulată de zisa Direcțiune g-lă, constituită parte civilă;

Contra acestei sentințe civile, Direcțiunea g-lă a Regiei a făcut apel la Curtea de apel din București (s. IV); dar, la înfățișarea de la 10 Februarie 1915, reprezentantul acelei Direcțiuni generale a declarat în instanță că și retrage apelul. Curtea, prin deciziunea No. 23 din acea zi, a luat act de această declarație, a dispus închiderea dosarului și a condamnat Regia la 100 lei cheltueli de judecată;

După retragerea acestui apel, și cum contul de gestiune al fostului șef de depozit Petre Ionescu, se găsea în cercetarea Curții de Conturi, Direcțiunea generală a Regiei cu adresa No. 12790 din 2 Aprilie 1914, a cerut acestei Curți să grăbească controlarea acestui cont de gestiune și să-l condamne la plata valorii aceluși deficit de sare;

Având în vedere că din aceste împrejurări de fapt rezultă că Direcțiunea generală a Regiei, după ce deciziunea penală a Curții de apel din București rămasă definitivă, avea încă deschise două căi legale pentru obținerea reparațiunii pagubelor cauzate;

Prima cale era aceea a intentării unei acțiuni civile în daune, la tribunalele ordinare, întemeindu-se pe părerea marelui majorități a doctrinei și jurisprudenței că, în anumite cazuri și în anumite condițiuni, penalul nu poate avea influență asupra civilului, întrucât, motivele acțiunii penale isvorând «ex delicto», achitarea ar putea rezulta din neexistența intențiunii frauduloase, sau din lipsa elementelor constitutive ale delictului, pe câtă vreme, motivele acțiunii civile izvorăsc «ex contractu», fiind vorba de un quasi-delict, adică de obligațiunea reparării pagubei cauzate altuia prin neglijență, prin neobservarea regulamentelor ori instrucțiunilor primite, sau din oricare altă cauză fără caracter delictuos. De sigur, pe această teorie s'a bazat și Curtea de apel din București, când, prin considerentele menționatei deciziunii corecționale, constată că inculpatul nu s'ar putea face răspunzător decât de o simplă neglijență în serviciu și pentru care Direcțiunea Regiei are deschisă calea acțiunii civile, spre a-și valorifica drepturile sale. Mai avea iarăși deschisă cea de a doua cale, calea normală indicată de lege pentru mănuiorii de fonduri publice, aceea a Curții de Conturi, chemată a controla și a se pronunța asupra gestiunilor tuturor mănuiitorilor de asemenea fonduri;

Având în vedere că în această situație, Direcțiunea generală a Regiei, din momentul ce și-a ales prima cale, aceea a acțiunii civile la Trib. Teleorman și că, după ce a fost dedusă pe această cale, în urma rămânerei definitive a menționatei sentinței, prin retragerea apelului, nu mai poate avea deschisă cea de a doua cale, aceea a Curții de Conturi, căci «*electa una via, non datur recursus ad alteram*»;

Având în vedere că în afară de aceasta, pe când afacerea se găsea pendinte în civil la Curtea de apel din București, Direcțiunea generală a Regiei avea încă puțința legală de a deseziza instanțele ordinare de această afacere, cerând acelei Curți, și eventual Inaltei Curți de casație, să-și decline competența, pe baza art. 24 și 26 din legea organică a Curții de Conturi, care pune pe șefii Regiei sub jurisdicțiunea acestei Curți, precum

și pe baza art. 27¹⁾ din legea pentru organizarea administrației generale a finanțelor Statului, care prevede că în procesele penale intentate funcționarilor delapidatori, Ministerul se poate constitui parte civilă, fără ca din acest fapt, în caz de acitare, să piardă dreptul pentru despăgubirea tezaurului pe căile excepționale (Curtea de conturi), regulate prin acea lege sau alte legi speciale de finanțe;

Că, în afară de acest mijloc de desesizare, mai avea și pe acela al necesității rezolvării conflictului de jurisdicțiune cerând înaltei Curți de casație regularea acestui conflict, potrivit art. 263 și 264 din pr. civilă, întrucât în acelaș moment afacerea se găsea pendinte atât la Curtea de conturi, cât și la Curtea de apel din București;

Că, Direcțiunea g-lă a Regiei neadoptând nici una din aceste căi, prin retragerea apelului nu numai că a provocat presupunerea că a dat mulțumire pe menționata sentință civilă a Trib. Teleorman, dar, lăsând ca această sentință să rămăie definitivă, a împiedicat, prin această procedură, ca Curtea de conturi să-și mai poată îndeplini misiunea ei;

Că astfel fiind, în starea actuală a afacerii, Curtea de conturi nu mai are altceva de făcut, decât să examineze dacă acea sentință civilă a Trib. Teleorman întrunește sau nu condițiunile cerute de art. 1201 din C. civil pentru existența autorității lucrului judecat;

Că din acest punct de vedere, este evident și necontestat de părți, că atât la Curtea de conturi cât și la Trib. Teleorman, litigiul a avut și are acelaș obiect, aceeași cauză și este între aceleași părți, făcută de ele și în contra lor, în aceeași calitate și că prin urmare cerințele menționatului text de lege sunt îndeplinite;

Având în vedere obiecțiunea făcută de Direcțiunea generală a Regiei cum că sentința civilă No. 267,913 a Trib. Teleorman nu are autoritatea lucrului judecat, sub cuvânt că prin dispozitivul acelei sentințe tribunalul nu s'a pronunțat asupra fondului, ci a respins numai acțiunea, întemeindu-se pe autoritatea lucrului judecat ca rezultat din deciziunea penală a Curții de apel din București;

Că dacă ar fi să luăm de bază numai dispozitivul acelei sentințe, acea obiecțiune ar urma să fie respinsă «de plano», deoarece dispozitivul prevede pur și simplu că se respinge acțiunea Regiei «ca nefondată» fără să se facă vre o mențiune despre existența autorității lucrului judecat sau despre pipăirea sau nepipăirea fondului;

Că totuși nu este mai puțin exact, că atunci când dispozitivul unei hotărâri este lipsit de claritate, necesarmente trebuie să recurgem la motivele hotărârii pentru a interpreta dispozitivul, fără bineînțeles a-i denatura sau a-i schimba sensul;

Că în astfel de împrejurări, atât doctrina cât și jurisprudența recunoaște că, pentru a se ști ce s'a judecat urmează să se cerceteze nu atât motivele, cât mai cu seamă concluziunile părților, restrângând dispozitivul și mărginindu-l la chestiunile vizate prin acele concluziuni, fie orale, fie scrise și debătute între ele (D. Alexandresco, tom. VII, pag. 513 și citațiunile de doctrină și jurisprudență pe cari se sprijină opinia D-sale);

Că, în această privință din procesul verbal al tribunalului (jurnalul No. 1663), privitor la modul cum s'a pertractat această pricină civilă în ședința dela 14 Februarie 1913, proces-verbal aflat la dosar, se constată că: părătul Petre Ionescu a invocat autoritatea lucrului judecat ca rezultat din deciziunea penală definitivă a Curții de apel, că acest fine de neprimire a fost combătut de reprezentantul Regiei; că, tribunalul unind incidentul cu fondul, a dat cuvântul părților spre a se apăra în fond, că reprezentantul Regiei a cerut condamnarea la plată a lui Petre Ionescu, în'e-

meindu-se pe neglijența lui de a raporta la timp că unul din decimalele cu care se cântărea sarea era defectuos, făcând arătări greșite în detriental Statului și că nu a executat ordinul Direcțiunei Regiei de a nu mai amesteca sarea sosită în vagoane dela saline cu cea deja cântărită, fiindcă dânsul raportase că în vagoanele ce sosesc dela saline se găsește mai puțină sare decât în frachte, precum și alte motive de neglijență, de neexecutarea ordinelor primite și de destrăbălare; că, apărătorii lui Petre Ionescu au cerut respingerea în fond a pretențiunilor Regiei, pretinzând la rândul lor că acest deficit a provenit din neglijența Direcției Regiei și nu din neglijența lui Petre Ionescu, deoarece Regia a trimes la depozit decimale defectuoase și n'a luat măsuri a nu se mai trimite sare lipsă dela saline, cu toate că faptul i se adusese la cunoștință;

Că, din acelaș proces-verbal (jurnal) se mai constată că tribunalul deliberând, s'a ivit divergență de opinii între d-l președinte Crasan, care a fost de părere că în speță există autoritatea lucrului judecat, așa că acțiunea urmează a fi respinsă în baza art. 11 ultimul aliniat din pr. penală, «fără a fi nevoie — zice jurnalul — să se pronunțe în fond» și d-l judecător Liciu, care a fost de părere că nu există autoritatea lucrului judecat ca rezultat din deciziunea penală a Curții de apel, întemeindu-și părerea pe teoria influenței penalului asupra civilului și pe înțelesul pe care doctrina și jurisprudența îl dă art. 11 ultimul aliniat din proced. penală; dânsul a fost însă de părere că acțiunea să fie respinsă în fond, pretinsa neglijență a lui Petre Ionescu nefiind suficient dovedită;

Că pentru rezolvarea acestei divergențe, s'a amânat procesul pentru ziua de 1 Aprilie 1913, când tribunalul s'a complexat cu d-l judecător de instrucție I. Cristescu; că în această ședință pertractarea procesului s'a urmat ca și în ședința precedentă și că d-l judecător I. Cristescu s'a unit cu părerea d-lui Președinte, care a perzistat în ideia sa de mai înainte, după cum și d-l judecător Liciu a rămas la părerea sa anterioară;

Având în vedere că și din concluziunile scrise ale părților rezultă că s'au apărât în scris în fond, după cum s'au apărât și verbal;

Că dacă majoritatea tribunalului nu a mai discutat fondul în camera de deliberare și nu s'a mai pronunțat asupra lui, era natural să procedeze așa, deoarece finele de neprimire al autorității lucrului judecat nu este una din acele chestiuni prejudiciale cu caracter interlocutoriu, care să nu aibă nicio înținare directă și determinantă asupra soluțiunii fondului, ci caracterul unui asemenea fine de neprimire, ca și acela al prescripțiunii, are un caracter eminentement peremptoriu, care înlătură cu desăvârșire discuțiunea asupra fondului, o asemenea discuțiune devenind inutilă și chiar fără sens;

Că, acesta fiind chipul în care s'a desfășurat cercetarea pricinii, nu numai din concluziunile scrise și orale ale părților, dar chiar din faptul că tribunalul a unit, incidentul cu fondul și din acela al ivirii divergenței de păreri, minoritatea pronunțându-se asupra fondului, găsind că nu este locul a se admite finele de neprimire, iar majoritatea în sens invers, — din toate aceste constatări rezultă invederat că fondul a fost pipăit și că prin urmare, cu drept cuvânt se poate zice «*tantum judicialum quantum litigatum*»;

Că așa fiind, acea sentință civilă bună sau rea, legală sau ilegală, astăzi numai poate fi pusă în discuțiune, nici chiar pe baza art. 27 din legea pentru administrarea finanțelor Statului, față de admiterea de către majoritatea tribunalului a acelui fine de neprimire care exclude absolut și definitiv posibilitatea pipăirii din nou a fondului căci «*res judicata pro veritate accipitur*»;

Având în vedere obiecțiunea ce se face că Curtea de conturi, fiind o jurisdicțiune excepțională, cu atribuțiunile ei speciale, determinate de lege, ea nu poate fi împiedicată prin hotărârile altor instanțe judecătorești — fie ele chiar definitive — de a-și îndeplini misiunea ei din oficiu și fără cererea vre-unei părți, aceea de a verifica în genere gestiunile tuturor mânuitorilor

¹⁾ În legea originală din 25 Martie 1909, ca și în colecția «Hamangiu», vol. V, pag. 259, acest articol poartă No. 29; No. 27 s'a dat prin broșura oficială publicată de Ministerul finanțelor, dând articolelor o nouă numerotație.

de fonduri publice, așa că înaintea acestei Inalte Curți nu se poate invoca autoritatea lucrului judecat;

Că o asemenea pretențiune, în mod judicios, nici măcar nu s'ar putea concepe, față de rațiunea obligativității autorității lucrului judecat, acest mare și universal principiu interesând în gradul cel mai înalt ordinea publică, scopul său fiind acela ca, pe de o parte, să înlăture contradicțiile judecătorești, care ar slăbi respectul datorit justiției și ar nimici încrederea și demnitatea de care trebuie să se bucure în stat puterea judecătorească; iar pe de altă parte, necesitatea de a se pune capăt contestațiilor dintre împărținași;

Că, din punctul de vedere al raporturilor reciproce dintre diferite instanțe judecătorești, regula «non bis in idem» are un caracter de generalitate, «erga omnes» opozabil tuturor instanțelor, ordinare sau extraordinare;

Că, în susținerea părerii contrarii, nu s'ar putea cita un singur caz în întreaga legislațiune modernă a statelor civilizate, în care un tribunal — fie el cât de excepțional — ar fi sustras dela obligațiunea respectării autorității lucrului judecat, nici chiar la tribunalele militare, prototipul jurisdicțiunilor excepționale; că însăși înalta Curte de Casație s. III, judecând un caz analog, s'a rostit, prin deciziunea sa No. 319 din 20 Septembrie 1911¹⁾, în sensul că Curtea de conturi este obligată să țină seamă de principiul autorității lucrului judecat, statornicit prin hotărârile definitive ale altor instanțe judecătorești;

Că tot atât de neîntemeiată este și obiecțiunea că o asemenea derogare dela principiul de drept comun s'a creiat de legiuitor pentru Curtea de conturi prin art. 24 al legii sale organice și prin art. 27 din legea pentru administrarea finanțelor Statului, care prevede că achitarea în penal a unui delapidator de fonduri publice nu împiedică Curtea de conturi de a-l condamna la plată, chiar dacă Statul s'ar fi constituit parte civilă la instanțele judecătorești, de oarece art. 24 din legea Curții de conturi se ocupă de determinarea persoanelor justițiabile de această Curte, iar nu de respectarea sau nerespectarea principiului autorității lucrului judecat;

Că tot asemenea, art. 27 din legea asupra administrării finanțelor Statului, departe de a fi creiat pentru Curtea de conturi o derogățiune dela acest mare și necontestat principiu, din potrivă, prin acel articol, legiuitorul n'a făcut altceva decât a rezolvat, așa cum a rezolvat, controversa ce există asupra înțeleșului alineatului 2 de sub art. 11 din pr. penală, care prevede că o hotărâre achitatorie închide părții civile orice drum de judecată înaintea tribunalelor civile, consacrand astfel, în ce privește pe mânuitorii de fonduri publice, soluțiunea admisă de marea majoritate a doctrinei și jurisprudenței, asupra teoriei influenței penalului asupra civilului;

Că, tot atât de eronată este și obiecțiunea cum că din felul cum este redactat art. 27 din zisa lege se poate deduce că intențiunea legiuitorului a fost ca Curtea de conturi să nu fie împiedicată de a judeca pe un mânuitor de fonduri publice, chiar în cazul când, nu numai acțiunea penală, dar și acțiunea civilă a Statului ar fi fost respinsă definitiv de către tribunalele civile ordinare, căci dispozițiunile de sub acel art. 27 fiind de cea mai strictă interpretare, atribuirea unor asemenea intențiuni legiuitorului, nu se poate inventa prin deducțiuni și analogii;

Că, în afară de aceasta, o asemenea dispozițiune nici că s'ar fi putut introduce în lege, fără ca legiuitorul să nu nesocotească principiile fundamentale consacrate de doctrină și jurisprudență, întrucât în privința influenței civilului asupra penalului, nu există nici o controversă fiind universalmente admis că o afacere judecată definitiv de un tribunal civil, are autoritatea lucrului judecat și deci nu se mai poate judeca de o altă instanță civilă;

Că, în consecință, Curtea pentru motivele mai sus arătate, urmează a recunoaște că în favoarea lui Petre

Ionescu există autoritatea lucrului judecat; rezultată din sentința civilă No. 237/313 a Trib. Teleorman, rămasă definitivă prin retragerea apelului Direcțiunii generale a Regiei Monopolurilor Statului și ca atare să-i dea descărcare de gestiunea în materie pe timpul cât a funcționat ca șef al Depozitului de sare de la Roșiorii de Vede;

Că, în cece privește gestiunea sa în bani, pe același timp, Curtea constată că toate operațiunile bănești de primiri și răspunderi sunt sprijinite pe acte justificative în regulă și că a predat înlocuitorului său întregul sold bănesc ce trebuia să-i predea, așa că și pentru această gestiune urmează a i se da descărcare;

Având în vedere că în afară de aceasta, Curtea mai este ținută să se pronunțe asupra regulării scriptelor de contabilitate ale Direcțiunii generale a Regiei, față de lipsa cantității de 197073 kgr. sare, deficit ce există și în prezent;

Având în vedere art. 15 din legea asupra contabilității publice care prevede că deficitul provenit dintr-o cauză de forță majoră bine constatată nu sunt admise decât în cazul când descărcarea se va da de către înalta Curte de Conturi, sau de către autoritățile chemate a verifica și aproba în mod definitiv gestiunea contabililor respectivi;

Că, față de imposibilitatea de a se mai imputa acum numitului fost șef de Depozit lipsa acelei cantități de sare, această împiedecare urmează a fi socotită ca un caz de forță majoră și în consecință a se da autorizațiune Direcțiunii generale a Regiei Monopolurilor Statului să scadă din registrele sale de contabilitate acea cantitate de sare, pe temeiul art. 15 din legea contabilității publice;

Pentru aceste motive, Curtea, în majoritate și în neunire cu concluziunile d-lui Substituit de Procuror, N. Iacovescu, achită pe Petre Ionescu de gestiunea sa, etc.

(ss) I. Bălțeanu, S. Stanciovici.

Referendar, (s) C. Chiriac

Opinie separată

Curtea de Conturi are atribuțiuni cu totul speciale de ale celorlalte instanțe judecătorești. Prin legea ei de organizare se determină competența și îndatoririle Curței de Conturi. Art. 24, 29, 30 și 57 arată care sunt contabili obligați să depună la Curte conturile lor, pedepsele și măsurile ce Curtea va lua în caz de întârziere sau nedepunere, precum și forma judecării conturilor. Art. 57 arată cum în urma verificării și judecării conturilor, Curtea negăsind nici o sarcină asupra contabililor pronunță descărcarea lor definitivă; iar dacă se constată vre-o lipsă de bani sau materiale, Curtea condamnă pe gestionari a plăti datoria constatată asupra lor, dinpreună cu procentele legale. Curtea pronunță aceste decizii în virtutea legii sale organice fără ca să fie sezizată de vre-o parte (contabilul sau Statul ca parte civilă). Această obligațiune pentru Curtea de Conturi de a se pronunța din oficiu asupra gestionarilor săi, poate ea fi modificată în parte sau în total, prin faptul terțelor persoane? Dacă Statul, de pildă, s'a constituit parte civilă la instanțele corecționale sau a intentat acțiune civilă pentru a obține despăgubiri dela contabilul vinovat de delapidare sau lipsuri, hotărârile acelor instanțe, rămase definitive, sunt ele opozabile și pot ele modifica sau înlătura obligațiunile ce legea împune Curței de Conturi?—Cred că nu;

În adevăr, după legea Curții de Conturi, această instanță judecă conturile mânuitorilor de bani sau materiale din oficiu, fără citarea contabilului sau a Statului ca parte civilă;

Statul nu are facultatea de a cere sau de a nu cere despăgubiri sau de a renunța în parte sau în total la ele. Despăgubirile ce se acordă de Curte Statului se face ca rezultat al verificării conturilor și suma la care se condamnă contabilul, nu poate fi alta decât aceea ce rezultă din cont;

¹⁾ A se vedea publicată în *Curierul Judiciar* No. 69,911, p. 551, însoțită de interesantele concluziuni depuse de regretatul avocat Petre Bors.

Astfel fiind, principiile de drept: autoritatea lucrului judecat, «electa una via» nu sunt, în speță, aplicabile Curții de conturi. Pentru Curtea de conturi nu există părți care se judecă, nu există decât contul pe care ea îl verifică și din care trage toate concluziunile necesare;

De altfel, pentru a curma orice discuțiune în această privință, legiuitorul prin art. 27 din legea de organizare a administrațiunii finanțelor Statului, prevede că atunci când Statul s'a constituit parte civilă cu ocaziunea judecării contabilului în penal în caz de achitare, Statul va putea fi despăgubit de instanțele speciale;

Cu alte cuvinte, Curței de conturi nu i se poate opune autoritatea lucrului judecat;

Dar, se susține, prin hotărîrea majorității, că, de oarece în speță, Regii Monopolurilor, după ce i s'a respins despăgubirea civile cerute la instanța penală, intentând acțiune pe cale civilă pentru obținerea acelor despăgubiri și la tribunalul civil respingându-i-le, Regia nu mai poate astăzi să ceară despăgubiri și dela Curtea de conturi;

Mi se pare că constituirea Regiei ca parte civilă la instanța penală precum și acțiunea intentată la tribunalul civil se confundă, ele având acelaș scop de a obține despăgubiri;

De altfel, tribunalul civil a respins cererea Regiei, fără a pipăi fondul, pe motivul autorității lucrului judecat în penal;

Regia nu avea nevoie să se mai adreseze Curței de conturi pentru obținerea de despăgubiri, de oarece Curtea de conturi, în baza legii sale organice, urma să se pronunțe asupra acestor despăgubiri dacă ea ar fi constatată că rezultă vre-o lipsă din contul de gestiune al contabilului;

Pentru aceste cuvinte, părerea subsemnatului este că pentru Curtea de conturi neexistând autoritatea lucrului judecat, ea trebuia să judece contul justițiabilului său Petre Ionescu în întregime, obligând pe contabil la plata lipsei ce ar fi rezultat din cont.

Consilier (s) N. Cernat.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI INALTEI NOASTRE CURTI DE CASATIE

CASAȚIE S. I

Regulament de competență în cauza d-nei Catalina D. Predeceanu.

Competință. — Acțiune de esire din indiviziune. — Valoarea arătată de reclamant în acțiune. — Necontestarea acelei valori. — Admiterea în principiu a acțiunii. — Raportul expertului. — Tragerea loturilor. — Estimarea imobilului la peste 3000 lei. — Dacă judecătorul de ocol mai poate să-și decline competența? — (Art. 35 legea j. ocoale).

Competința judecătorilor de ocol, conform art. 35 din legea jud. de ocoale, se determină după valoarea arătată de reclamant în petiția de intentarea acțiunii. Dacă nu se ridică nicio contestație de părțile protivnice, asupra acelei evaluări, competența judecătoriei rămâne definitiv stabilită.

Așa dar, dacă reclamantul a fixat prin acțiune valoarea litigiului la 1890 lei și dacă cu ocazia admiterii în principiu a cererii de esire din indiviziune, când s'a format masa succesorală, nu s'a ridicat nici-o contestație asupra acelei evaluări, judecătorul de ocol nu mai poate în urmă, cu ocazia tragerii loturilor la sorți, să revină asupra încheerii anterioare și să-și decline competența întemeindu-se pe raportul expertului care estimează imobilele în litigiu la peste 3000 lei, în scop numai de a egaliza loturile. (Cas. s. I, decizia 656 din 20 Noembrie 1915, prin care s'a regulat competența, trimișându-se afacerea la judecătoria ocolului).

NOTA. — Vezi în acelaș sens, Cas. I, decizia 659 din 23 Noembrie 1915.

ISCOD.

CASAȚIE S. II

Recurentul N. N. Pisiota prin d-l avocat Orzărescu. Intimatul G. Degen prin d-l avocat Teodor Ionescu, lipsind intimatul Sever Ionescu.

Privilegiul locatorului. — Mobile aduse de

chiriaș. — Înștiințarea locatorului că mobilele nu aparțin chiriașului. — Neexistența privilegiului. — Dovedirea înștiințării. — Martori. — (Art. 1730 și 1733 c. civil).

Când locatorul a fost înștiințat că mobilele aduse de chiriaș în imobilul închiriat nu aparțin chiriașului, privilegiul prevăzut de art. 1730 c. civil nu mai poate fi exercitat asupra acelor mobile, afară dacă locatorul ar dovedi că acele mobile sunt proprietatea chiriașului.

Pentru înștiințarea prescrisă de art. 1733 c. civil, legea neimpunând nici o condițiune de formă, urmează că această înștiințare poate fi făcută atât scris cât și verbal și prin urmare poate fi dovedită prin toate mijloacele de probațiune admise de lege, deci și cu martori. (Cas. s. II, decizia civilă No. 268 din 23 Octombrie 1915, prin care s'a respins recursul făcut contra sentinței No. 325/1915 a Tribunalului Ilfov, s. I comercială).

CASAȚIE S. III

Recurenții Administrația Financiară Brăila prin d-l avocat Al. Zeuceanu.

Intimații Firma A. Schuler fii prin d-l avocat Gh. Lazăr asistat de d-l avocat C. Panaitescu.

Patentă proporțională. — Cereale. — Depozite. — Șleपुरi. — (Art. 2 l. patentelor.)

Șleपुरile cari servesc ca depozite de cereale cu caracter permanent, sunt ca atare niște încăperi în sensul art. 2 din legea patentelor, asupra cărora urmează să se calculeze patentă proporțională pentru comerțul de cereale, întrucât după art. 10 al. 16 din legea patentelor șleपुरile sunt apărate de impozitul patentei numai atunci când servesc ca mijloc de transport sau de navigație, iar nu și când constituiesc niște depozite cu caracter permanent. (Cas. s. III decizia fiscală No. 588 din 2 Noembrie 1915, prin care s'a casat decizia No. 146 din 1915 a Comisiei de apel din județul Brăila).